

заплатити борг. На цій стадії все ще можна вирішити ситуацію домовленістю, але до боргу і відсотків додаються штрафи та збори за роботу адвокатів або агентства.

- кредитор може також продати борг іншій фірмі, і повинен про це проінформувати Вас у письмовому вигляді. Нова компанія вимагатиме від Вас гроші замість попереднього кредитора.
- кредитор подасть на Вас позов до суду, суд приймає рішення у спрощеному порядку без Вас – видає так званий наказ про оплату (platební rozkaz). Платіжне доручення Вам повинне бути доставленим – якщо не доставлене, то суд його скасує і встановить слухання, на яке запросить Вас. Проти наказу про оплату можна подати заперечення (odpor; період є коротким – вказується у наказі), і суд також призначить судові засідання. Результатом буде рішення суду (rozsudek), проти якого Ви також можете подати апеляцію (odvolání).

Увага! Рішення вступає в силу, навіть якщо не буде врученим Вам особисто у руки або Ви відмовитесь прийняти його!

- Заперечення проти платіжного доручення або оскарження судового рішення мають шанс, якщо Ви доведете, що твердження не є вірним або що Ви уже сплачуєте борг. Це – останній шанс опонувати, якщо від Вас хтось вимагає гроші несправедливо. Якщо у Вас немає доказів, оскарження надасть Вам більше часу, але борг потрібно буде повернути у будь-якому випадку. Крім того, другий розгляд справи підвищить судові витрати.
- Коли рішення суду вступить у юридичну силу, кредитор передасть справу судовиконавцю.
- Судові витрати розраховуються з рішення і підвищують Вашу первісну заборгованість.

8

ЕКЗЕКУЦІЯ, ВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

- Кредитор може знайти (призначити) виконавця, і він звернеться до суду із заявою про делегування виконавчого процесу. Суд видасть ордер на екзекуцію – так звану постанову про проведення екзекуції. Суд не встановлює способів її реалізації – про спосіб виконання приймає рішення сам екзекутор.
- Постанова повинна бути доставлена кредитором та боржникові, а також, наприклад, у відділ земельного кадастру, реєстраційний відділ власників транспортних засобів, роботодавцям. Після отримання постанови Ви не маєте права розпоряджатися своїм майном (продати, подарувати).
- Судовиконавець видасть наказ про екзекуцію щодо майна, яке підлягає екзекуції. Це може бути блокування грошей на рахунку, екзекутор може продати Ваше майно (автомобіль, будинок) або речі, які вилучити у квартири.

Увага, це може бути і з квартири когось іншого, якщо тут проживає боржник.

- Для виплати боргів в екзекуції екзекутор заблокує Ваш рахунок (obstavit účet) – конфіскує усі кошти, які є на Вашому рахунку і які придуть на Ваш рахунок. У рамках екзекуції можна стягнути частину соціальної допомоги. Але у Вас повинна залишатися тільки частина так званого мінімуму, що не підлягає конфіскації, тобто дві третини прожиткового мінімуму.
- Виконавці бувають судовими або приватними, окремі екзекуторські установи відрізняються тим, як вони поведуться із людьми. Екзекутор виконує державну владу і перешкоджати у його діяльності – незаконно.
- Навіть у фазі екзекуції радимо проводити переговори із екзекутором, домовлятися із ним про рішення, переконувати його не проводити варіант, який для Вас є гіршим ніж інший.
- За екзекуцію екзекутор нараховує високі збори, оплатити які повинні також Ви. Отримуєте їх у вигляді **наказу про відшкодування витрат на виконання судового рішення.**

9

ЧИ МОЖЕТЕ ЗАХИСТИТИСЯ ВІД ЕКЗЕКУЦІЇ?

- Рішення суду про проведення екзекуції можна оскаржити, але якщо у Вас немає надзвичайно важливих аргументів (наприклад, що борг Ви вже заплатили), на проведення екзекуції проти Вас це вже не вплине.
- Для запобігання протиправної конфіскації речей екзекутором можна подати скаргу на вилучення речей з процесу екзекуції. У екзекутора можна подати клопотання про зупинення екзекуції з причин неприйнятності (наприклад, коли з Вашого рахунку стягується регулярна заробітна плата, але при цьому не були встановлені відрахування із заробітної плати).

- На наказ про відшкодування витрат на виконання судового рішення Ви можете подати заперечення протягом 3 днів від моменту доставки. Якщо екзекутор не задовольнить Ваших вимог, негайно звертайтеся до суду; він прийме рішення щодо Вашого заперечення протягом 15 днів.

Увага! Заборгованості перед органами державного управління (наприклад, податки, соціальне чи медичне страхування) можуть вимагатися екзекуцією і без рішення суду.

- Якщо Ви разом із договором підписали арбітражне застереження або так зване виконавче застереження (doložka vykonatelnosti), борг може вимагатися екзекуцією і без рішення суду.

10

ЯК БОРГИ ВПЛИВАЮТЬ НА ВАШЕ ЖИТТЯ? ЧИ Є МОЖЛИВІСТЬ ПОЗБУТИСЯ БОРГІВ?

- Ви будете у реєстрі боржників – ймовірно, Ви будете мати проблеми у майбутньому позичати гроші.
- Якщо у Вас є кредит у банку і водночас рахунок у банку, і Ви затримуєтеся із проведенням оплати: гроші, які придуть на цей поточний рахунок, банк може конвертувати на відшкодування боргу сам – і без рішення суду чи екзекутора.
- Якщо у Вас є так званий заблокований рахунок – Ви не маєте доступу до нього, конфісковуються всі гроші, які приходять на Ваш рахунок.
- Є можливість так званого рефінансування боргів, консолідації (konsolidace) – об'єднання кількох кредитів в один. Його можна використати у ситуації, коли сплачуєте відповідно до угоди. Консолідація не призведе до зниження суми заборгованості, тільки зменшить суму щомісячних платежів, погашення триватиме довше. Зв'язатися слід із банком, що має надійну репутацію.
- Пропозиції, що за Вас хтось вирішить Ваші борги – дуже ризиковані! Приватна фірма або індивідуальна особа, яка пропонує позбавлення боргів, не робить нічого іншого, ніж можете робити Ви сам/сама: виходить на контакт із кредитором, просить встановити графік платежів. Однак Ви не маєте під контролем те, скільки саме Ваших платежів передається кредиторам! Тут часто йдеться про несерйозні фірми!

11

БАНКРУТСТВО, НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ

- Якщо вартість Вашого майна є меншою за суму Ваших боргів, Ви можете бути в стані банкрутства (úpadek). За певних обставин це може бути вигідно для позичальника, якщо він подасть до суду сам на себе заяву про неплатоспроможність. Суд розгляне Ваші майнові умови у процесі про неплатоспроможність.

12

СПИСАННЯ БОРГІВ (ОСОБИСТЕ БАНКРУТСТВО)

- Йдеться про проведення банкрутства.
- Заяву про дозвіл на списання боргів може подати до суду тільки боржник. До заяви він повинен додати низку документів (довідка про доходи, про власність, згода чоловіка тощо). Суд визначає, чи боржник є чесним, і чи реальним є його план списання боргів. Він повинен кредиторам перерахувати принаймні 30 відсотків боргів.
- Якщо суд дозволить списання боргів, кредитори прийматимуть рішення – продати майно боржника або ж він протягом наступних 5 років віддаватиме їм майже всі свої доходи. Боржникові залишатиметься на життя тільки мінімальна сума за рішенням суду.
- Якщо боржник дотримується належним чином плану на списання боргів, суд прийме постанову, що залишок його боргів списується. В іншому випадку майно боржника піде до аукціону.

З фінансових проблем ми рекомендуємо звертатися до консультаційних пунктів Центру інтеграції іноземців (детальніша інформація на www.cicpraha.org) або до спеціалізованих консультаційних пунктів для людей у скрутному фінансовому становищі:

Громадські консультаційні пункти: <http://dluhy.obcanskeporadny.cz>, Консультаційний центр - www.financnitisen.cz

Цей буклет та додаткову інформацію можна знайти за адресою: www.cicpraha.org/infoservis
Зміст листівки дійсний на дату її випуску і у майбутньому не можна виключати змін.

centrum
pro integraci
cizinců o. s.

FINANCE A PENÍZE
ZDARMA volejte o PŮJČKU na
tel. 800 220 202

Půjčky do 24 hod. 728 855
940.

„OSOBNÍ BANKROT - není
vražda“. Dluhy, Exekuce, Půjčky,
Pokuty, vše se dá řešit!!!!
Nově pro VÁS i ve Vašem měs-
tě. volejte ZDARMA 800 800
106 nebo nás navštivte.

PENÍZE VŠEM. DNES VÁM
PŮJČÍME, KOLIK POTŘEBUJE-
TE

PENÍZE BEZ POPL. PŘEDEM
PŘIJEDEME ZA VÁMI HNED

ПОЗИЧКИ ТА БОРГИ – ЩО З НИМИ РОБИТИ?

1

Що таке борг і як він може виникнути?

- ▶ Борг – це непогашене зобов'язання, як правило, грошове. Борг виникає тоді, коли:
 - Ви не оплатите послуги, про які домовлялися заздалегідь (за транспорт, оренду житла, газ, електрику, телефон, Інтернет)
 - Ви не оплатите встановлені законом відрахування – у належній сумі та вчасно (соціальне забезпечення, медичне страхування, податки)
 - Ви позичите гроші готівкою
 - вичерпаєте Ваш платіжний ліміт на кредитній картці (вийдете на дебет), і не ліквідуєте цю мінусову суму відповідно до договору, укладеного з банком
 - дасте гарантію банку за кредит іншій особі, виступите так званим гарантом; якщо ця особа не сплачуватиме кредит, банк вимагатиме ці гроші від Вас.
- ▶ Ви можете мати проблеми, навіть якщо цей борг виник з вини когось іншого:
 - Родичі, які живуть або жили з Вами – до Вас може прийти судовий виконавець
 - Обов'язки чоловіка/дружини – борги другого з подружжя належать до так званого **спільного маєтку подружжя**, і Ви несете відповідальність за них, навіть якщо не проживаєте разом у домогосподарстві, навіть коли йдеться про бізнесові борги

Інформаційна листівка була надрукована в рамках проекту, який підтримує Європейський фонд з інтеграції громадян третій країни.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

2

ЩО ВИ МОЖЕТЕ ОДРАЗУ ЗРОБИТИ ПРОТИ ВИНИКНЕННЯ БОРГУ?

- У разі затримки оплат можуть виникнути борги, навіть якщо Ви нічого не позичали. Кожна установа має свої власні умови на випадок затримок. Відсотки, які нараховуються під час затримки, зазвичай називаються пенею («пенале»).
- Обов'язкове страхування – соціальне, медичне та податкове (аванси податків) – сплачуйте вчасно і у необхідній сумі.
- Вчасно оплачуйте всі послуги, пов'язані з використанням житла (оренда, газ, електрика, телефон, Інтернет). Якщо цим займається хтось інший у сім'ї, час від часу **перевіряйте**, чи справді відбулася оплата.
- Якщо Ви хочете розірвати який-небудь договір, який зобов'язує Вас щось оплачувати, зробіть це вчасно і з'ясуйте, як довго ще потрібно оплачувати цю послугу (термін розірвання договору).
- Під час переїзду особисто припиняйте дію договорів про надання послуг, які написані на Ваше ім'я у відповідного постачальника (газ, електрика).
- Оголошуйте зміни адреси установам, з якими Ви уклали договори про постачання послуг, забезпечте належну доставку пошти.
- Якщо Ви не сплачуєте за послуги, оператор, відповідно до договору, може вимкнути їхнє постачання. (Увага! Договір про постачання послуг може бути і надалі дійсним і необхідні місячні платежі нараховуються і надалі!)
- Член подружжя може **вчасно** подати до суду заяву про **звуження обсягу спільної власності** (zúžení rozsahu společného jmění).
- Якщо у Вас є спільний кредит на нерухоме майно (іпотека), то у випадку роз'їзду або напередодні розлучення домовтеся про так звану реорганізацію кредиту і рефінансування. Проконсультуйтеся із банком. Якщо Ви так не вчините, Вам доведеться і надалі сплачувати кредит, навіть якщо Ви переїхали!
- Завжди купуйте квиток або абонементний купон. Якщо ревізор виявить, що Ви їдете «зайцем» і накладе на Вас штраф, якомога швидше погасіть цей борг перед транспортним підприємством. **Не дозволяйте, щоб невелика сума виросла у великий борг у якості санкції за те, що Ви запізналися з оплатою!**

3

ЗАПОЗИЧЕННЯ ГОТІВКИ

- ▶ Вам обов'язково потрібно позичити гроші?
 - Зверніться до кого-небудь із родичів або друзів із проханням про надання кредиту без відсотків або за низькі відсотки.
 - Якщо у Вас немає такої можливості, зверніться до відомого банку. Кредит у банку є безпечнішим.
 - Не позичайте у так званих небанківських установ, які охоче нададуть Вам кредит. Їхні позики розглядаються швидко, без застави і без підтвердження про дохід. Вони ризиковані, у них більш високі процентні ставки, збори і гірші умови при проблемах з погашенням.
 - Уникайте пропозицій в Інтернеті, на вулицях, рекламних оголошень в газетах, у телетексті, не реагуйте на телефонні пропозиції і на пропозиції людей, які самі до Вас звертаються.

Якщо Ви позичили гроші готівкою, необхідно погашати цей кредит відповідно до угоди про кредит або позику. Вашим першочерговим завданням є забезпечення стабільного достатнього доходу. Завжди майте запасне рішення на випадок втрати доходів або надзвичайної ситуації.

4

СПОЖИВЧІ КРЕДИТИ І КУПІВЛЯ ТОВАРІВ У КРЕДИТ

- Є кілька видів кредитів. Споживчі кредити (spotřebitelský úvěr) мають більший юридичний захист, це – деякі кредити від 5 000 крон чеських.
- На придбання товарів чи послуг Вам пропонується позичка з можливістю відкладення початку погашення на певний період часу (як правило, тижні, місяці).
- Якщо оголошення каже, що проценти становлять «від 7%», цілком імовірно, що Ви платитимете більш високі відсотки.
- Умови кредитної угоди повинні бути простими і зрозумілими, в іншому разі не погоджуйтеся на неї.
- Якщо у Вас немає можливості платити швидко і велику суму, то відсотки нараховуються прогресивно – з часом стають все більшими.

За законом Ви можете відмовитися від такого договору протягом 14 днів без пояснення причин. Споживчий кредит можна також припинити негайно і таким чином зупинити його. СПОЖИВЧІ КРЕДИТИ МОЖУТЬ МАТИ І ІНШІ ФОРМИ:

- ▶ **1. Не замовлені кредитні карти**
Можливо, що Ви отримаєте (поштою, під час роздавання при відкритті нової крамниці) не замовлену кредитну картку із так званим «попередньо схваленим кредитом». Згодом може прийти телефонний дзвінок, який заохочуватиме використання. Якщо Ви цю карту активуєте – вкложите її до банкомату або щось купите на неї, таким чином Ви укладаєте кредитний договір, умови якого Вам не відомі.
- ▶ **2. Акції з продажу, шоу-тур, продаж удома**
 - Вас можуть запросити на акцію з продажу – презентацію товарів або послуг, де обіцяють вигідні ціни і бонуси (подарунки безкоштовно, обід).
 - На такій акції Ви не можете детально оглянути товар і укладаєте договір про купівлю безпосередньо на заході.
 - Частиною купівлі товарів на акції є, як правило, кредитний договір. Вас змушують приймати швидке рішення, а товари при цьому не мають відповідної якості та мають завищену ціну.
 - Такий самий ризик має продаж удома (продавець зв'язується з Вами безпосередньо удома або на вулиці, з пропозицією телефонів, газу, електрики). Завжди перевіряйте, чи Вас не обманюють!
 - Ви також можете розірвати цей кредитний договір і повернути товар протягом 14 днів без пояснення причин.
- ▶ **3. Обробка «виграшем»**
Поштою або телефоном Вас повідомляють, що Ви виграли, або що Ви отримали шанс виграти щось у конкурсі, на який Ви не подавали заявки. Для «реального» виграшу Вам потрібно щось зробити – подзвонити, прийти, замовити товар за невідгдних умов, **та, головне, надати свої особисті дані** (зокрема, номери рахунків та інші дані, якими можна зловживати!). Йдеться про обман – **не реагуйте!**

5

КРЕДИТНИЙ ЧИ ПОЗИЧКОВИЙ ДОГОВІР

При оформленні **кредиту** (půjčka) або **позички** (úvěr) (надалі кредит) укладається договір. Умови, на яких Ви позичаєте гроші, мають бути зрозумілими. Треба знати: загальну суму, відсотки та метод їхніх розрахунків, дату, на яку кредитор бажає мати погашену суму на рахунку. До кредиту додаються не лише відсотки, а й інші збори – за оформлення кредиту, за щомісячне обслуговування рахунку, збори за зміну способу оплати, штраф за прострочення платежів та інші домовлені покарання. Дізнайтеся, як виглядає ситуація, якщо Ви не будете спроможні гасити кредит, так само якими є **санкції за дострокове погашення**. Частиною угоди про велику суму є також деякі форми запоруки:

- Або кредитор хоче, щоб і інша особа дала гарантію – це гарант, і у випадку, якщо позичальник не сплачує кредит, кредитор вимагатиме гроші від гаранта,
- Гарантія забезпечується нерухомим майном Вашим або когось іншого,
- Гарантія борговим зобов'язанням – деякі небанківські компанії вимагають, щоб Ви підписали разом із договором також і боргове зобов'язання (так звану «směnka»), на якій не написана сума і дата. Вони можуть використати її проти Вас, якщо Ви не платите. **Підписувати гарантію у вигляді боргового зобов'язання настійливо не рекомендуємо!**

Якщо боржник добровільно не виконує своїх зобов'язань відповідно до договору, і обидві сторони не можуть домовитися, рішення про права та обов'язки приймає суд. Винятком є, якщо частиною або додатком до угоди є так зване **арбітражне застереження** (rozhodčí doložka). Якщо Ви підписуєте контракт із арбітражним застереженням, то це означає, що Ви згодні з тим, щоб рішення про суперечку у випадку несплати приймав не суд, а **арбітражний суддя** (rozhodce). Арбітражного суддю призначає кредитор. Він діятиме в інтересах кредитора, а не вас, і проти його рішення не можна подати апеляцію.

6

ЩО СТАНЕТЬСЯ, ЯКЩО ВИ НЕ СПЛАЧУВАТИМЕТЕ ЗА БОРГАМИ?

- Навіть якщо Ви запізнались із виплатою на кілька днів від узгодженого терміну, може настати **затримка**.
- Якщо Ви маєте борги, Ви повинні насамперед сплачувати те, що Вам загрожує найбільше – за оренду, енергію, кредити з найменш сприятливими умовами, аліменти.

Будь ласка, зверніть увагу! Несплата аліментів є кримінальним злочином, Ви ризикуєте потрапити до в'язниці.

- Якщо Ви не можете платити за договором, якомога швидше поінформуйте про це установу, з якою Ви уклали договір. Ви можете звернутися із заявою про зниження рівня платежів, тобто домовитися про **платіжний графік**. Ваша пропозиція має бути такою, щоб Ви могли дотриматися її. Цілком імовірно, що кредитор буде готовий обговорювати Ваші пропозиції про зміну платежів, але має право відмовити у вашому проханні. Не відступайте, і зверніться знову із проханням про зміну графіка платежів. **Водночас регулярно відправляйте для сплати боргу хоча б невеликі суми.** Можливий суд візьме до уваги Ваше прагнення вирішити ситуацію.
- Ви можете подати прохання про **відстрочку сплати** на короткий термін, але кредитор не зобов'язаний погодитися.
- З кредитором завжди домовляйтеся у письмовому вигляді! Якщо Ви будете йому тільки дзвонити, кредитор може з часом заперечити телефонну угоду. На особистих переговорах має бути досягнутий письмовий результат – наприклад, угода про зміну платежів.
- **Платежі йдуть насамперед на сплату відсотків і зборів, і лише згодом гасять безпосередньо борг!** Тому при погашенні надто малої суми можуть водночас збільшуватися відрахування за прострочення платежів і загальний борг не зменшується, може навіть збільшуватися.
- Не сподівайтеся, що Ваші платежі установа сама «перерахує» у правильні пункти. (Приклад: *Навіть якщо Ви переплатили за постачання газу за один період, а за інший період – недоплатили, постачальник газу нагадуватиме Вам про цю недоплату. Два штрафи за безквитковий проїзд будуть вимагатися у двох різних позовах*).

7

ВИМАГАННЯ

Якщо Ви з якої-небудь причини не сплачуєте борг, і не домовилися із кредитором про нову процедуру, можете очікувати таке:

- Іноді кредитор відправить Вам одне або кілька нагадувань. Деякі компанії цього не роблять, і претензії передають одразу у адвокатську канцелярію або агентство із вимагання боргів. Адвокатська канцелярія або агентство із вимагання боргів зв'яжуться із Вами – листом або й особисто намагатимуться змусити Вас